سخن سردبیر
Editorial
مجله دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان
دوره ۲۲، مهر ۱۴۰۲، ۶۷۶-۶۷۵

مقدمه‌ای بر مرور نظام‌مند گزارش مورد

An Introduction on Systematic Review of Case Reports

محسن رضائیان[۱]
M. Rezaeian

همان‌طور که قبلاً به آن اشاره گردید، مقالات گزارش مورد و یا گزارش موارد برای بیان موارد نادر از یک بیماری و یا عارضه های نادر ناشی از یک بیماری، آسیب و یا رفتار، به کار می‌روند. این قبیل مقالات به طور معمول توسط همکاران بالینی که با آن مورد یا موارد نادر برخورد کرده، به رشته تحریر در می‌آیند و می‌توانند تأثیر به سزایی را در افزایش دانش بشری به بیماری‌ها و آسیب‌هایی داشته باشند که در نهایت، سلامت مردم یک جامعه یا سلامت تمامی مردم جهان را تحت مخاطره خویش، قرار می دهند [۱].

نمونه بارز آن، گزارش مواردی از بیماران مرد همجنس باز جوانی بود که به سارکوم پیچیده و نادر کاپوسی (Kaposi's sarcoma) مبتلا شده بودند. همین گزارش، راه برای شناخت بیماری ایدز باز نمود که امروز تبدیل به یک بیماری بسیار خطرناک شده است [۲]. همچنین، شناخت عارضه نادر فوکوملیا (Phocomelia) در بین مادرانی که از داروی آرامبخش تالیدومید (Thalidomide) در دوران بارداری خود استفاده می‌کردند، نمونه دیگری از یک گزارش موارد بود که منجر به شناخت اثرات ناخواسته مصرف این دارو در زمان بارداری گردید [۳].

برای آن‌که مقالات گزارش مورد یا گزارش موارد به شیوه نسبتاً استانداری به رشته تحریر درآیند و به افزایش دانش بشری پیرامون عوارض نادر یا بیماری‌ها نادر کمک نمایند، قواعد و دستورالعمل‌های خاصی تدوین شده است. همچنین، از آنجایی که این مقالات توسط همکاران بالینی به رشته تحریر در می‌آیند و آن‌ها از وقت بسیار کمی برای نوشتن مقالات علمی برخوردارند، نباید نگارش یک مقاله گزارش مورد یا گزارش موارد، صرفاً به خاطر مشغله‌ی فراوان آن‌ها از حالت استاندارد خود خارج شود. چرا که چنین مقالات غیر استانداری، از احتمال چاپ شدن بسیار پایینی برخوردارهستند [۱].

۱- استاد گروه آموزشی اپیدمیولوژی و آمار زیستی، دانشکده بهداشت، مرکز تحقیقات محیط کار، دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان، رفسنجان، ایران
تلفن: ۰۳۴-۳۱۳۱۵۲۴۳، دورنگار: ۰۳۴-۳۱۳۱۵۲۴۳، پست الکترونیکی: moeygmr2@yahoo.co.uk، ارکید: 0000-0003-3070-0166

[Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2026-09-06]

[DOI: 10.61186/jrums.22.7.675]

با این وجود، وقتی که تعداد کافی از مقالات نسبتاً استاندارد در خصوص یک بیماری نادر، یا عارضه‌ی نادر یک بیماری و یا آسیب چاپ می‌شوند، پژوهشگران می‌توانند به مرور نظام‌مند این مقالات بپردازند. این نوع مقالات را می‌توان مرور نظام مند گزارش مورد یا گزارش موارد (Systematic review of case reports/case series)، نامید. برای نگارش این قبیل مقالات، محققین درست همانند یک مقاله مروری نظام‌مند و با دقت هر چه تمام‌تر در قسمت مواد و روش‌های مقاله خود، استراتژی جستجوی خود را شرح می‌دهند. این استراتژی باید با چنان دقتی نوشته شود که توسط داوران و خوانندگان مقاله قابلیت تکرار داشته و در نتیجه، آن‌ها بتوانند یافته‌های یک مقاله نظام‌مند گزارش مورد را مورد راستی آزمایی قرار دهند.

محققین، همچنین می‌توانند معیارها ورود و خروج مقالات گزارش مورد یا موارد بازیابی شده به مقاله مروری خود را شرح دهند. پس از جمع‌آوری و ورود مقالات گزارش مورد یا گزارش موارد به یک مقاله مروری نظام‌مند، آن وقت محققین نسبت به ارائه تحلیل نتایج مطالعه خود خواهند پرداخت. مقالات مرور نظام‌مند گزارش موارد، از یک تحلیل ساده کیفی استفاده خواهند کرد و با استفاده از این روش، سعی می‌نمایند که مهم‌ترین یافته‌های مقالات منتخب خود را به شیوه‌ی علمی جمع‌بندی نموده و در اختیار سایر دانشمندان قرار دهند.

برای نمونه، اخیراً یک مطالعه مروری نظام‌مند که بر روی گزارش موارد مرتبط با طب سوزنی به عمل آمده است. یافته‌های این مطالعه نشان می‌دهد که در فاصله سال‌های ۲۰۱۰ تا ۲۰۲۳ میلادی، به طور متوسط، هر سال دوازده مقاله گزارش موارد مرتبط با طب سوزنی، منتشر شده است. با این وجود، این مقالات هنوز به طور کامل دستورالعمل استانداردی را برای ارائه یافته های خود به کار نبرده و اطلاعات مربوط به طب سوزنی و ارزیابی اثرات آن در این مقالات، ناکافی است [۴].

References

[1] Rezaian, M. How to write a case report. Scientific Journal of the Medical Organization of the Islamic Republic of Iran. 2010; 28(4): 438-44.

[2] Gottleib GJ, Rogoz A, Vogel JV et al. A preliminary communication on extensively disseminated Kaposi's sarcoma in a young homosexual man. *Am J Dermatopathol* 1981; 3: 111-4.

[3] McBride, W. G. Thalidomide and congenital abnormalities. *Lancet* 1961; 2, 1358.

[4] Kim TH, Lee MS, Birch S, Alræk T, Norheim AJ, Kang JW. Publication status and reporting quality of case reports on acupuncture-related adverse events: A systematic reviews of case studies. *Heliyon* 2023 Sep 30; 9(10): e20577.

[Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2026-09-06]

[DOI: 10.61186/jrums.22.7.675]